Biologija i domestifikacija papige tigrice (Melopsittacus undulatus)

Odeh, Dyana

Undergraduate thesis / Završni rad

2010

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:217:893718

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRIRODOSLOVNO – MATEMATIČKI FAKULTET
BIOLOŠKI ODSJEK

BIOLOGIJA I DOMESTIFIKACIJA PAPIGE TIGRICE
(Melopsittacus undulatus)

BIOLOGY AND DOMESTICATION OF BUDGERIGAR
(Melopsittacus undulatus)

SEMINARSKI RAD

Dyana Odeh
Preddiplomski studij biologije
(Undergraduate Study of Biology)
Mentor: prof.dr.sc. Milorad Mrakovčić

Zagreb, 2010.

SADRŽAJ

1. UVOD.....3
2. SISTEMATIKA.....4
3. MORFOLOŠKA GRAĐA.....5
3.1. Zelena boja perja kod papiga.....7
4. EKOLOGIJA PAPIGE TIGRICE U PRIRODI.....8
5. PREHRANA U PRIRODI.....11
6. DOMESTIFIKACIJA.....12
6.1. Povijesni pregled.....12
6.2. Uzgoj.....13
6.3. Mutacije kod udomaćenih papiga tigrica.....16
6.4. Standardna papiga tigrica.....20
6.5. Navike i ponašanje papiga tigrica u uzgoju.....21
6.6. Zarazne bolesti i liječenje.....24
6.6.1. Klamidifiloza.....24
6.6.2. Kuga peradi.....25
6.6.3. Kolibaciloza.....25
6.6.4. Streptokoza.....26
6.6.5. Salmoneloze.....26
6.6.6. Tuberkuloza.....27
6.6.7. Pseudotuberkuloza.....28
6.6.8. Respiratorna mikoplazmoza.....28
6.6.9. Oidiomikoza.....29
6.6.10. Lišaji.....30
6.6.11. Kokcidoza.....30
6.6.12. Šuga.....31

6.6.13. Grinjavost (akariaza).....32
6.6.14. Askaridoza.....32
6.6.15. Kapilarioza.....33
7. SAŽETAK.....34
8. SUMMARY.....35
9. LITERATURA.....36

1.UVOD

Čovjek je od svojih prapočetaka pripitomljavao i držao životinje u svojoj blizini. Razlog tome je njihovo korištenje u svrhu ishrane ili korištenje njihove snage kao ispomoć u svakodnevnom radu. Kada je točno počeo držati životinje, pa među njima i ptice kao kućne ljubimce, na način koji mi to danas podrazumijevamo, nije točno poznato, ali je to sigurno bilo u zadnjim fazama pronalaska upotrebe vrijednosti raznih životinja. (Matošić, 2004.)

U početku držanja i uzgajanja ptica kao kućnih ljubimaca, često je to bio privilegij najviših slojeva. Postoje slučajevi da su samo kraljevi i visoko plemstvo smijeli držati određene vrste ptice, te ih poklanjati odabranicima. Ali širenje običaja i sve veća popularnost držanja i uzgoja ptica nisu se mogli spriječiti. Papigica tigrica je najpopularnija i najbrojnija papiga koja se drži u kućama. Takva situacija nije samo u Hrvatskoj, nego i u svijetu općenito. Iako je prva papiga tigrica došla u Englesku tek 1840.god., već 1894. god. zbog masovnog uvoza, bila je gotovo nestala u prirodi, jer je u Europu stizalo oko 50 000 tigrica na godinu. Zbog toga je 1894. god. australska vlada donijela dekret kojim zabranjuje izvoz životinja, a koji je na snazi i danas. Zahvaljujući toj zabrani, danas u Australiji žive sve vrste autohtonih papiga. Razmnožavanje papiga u krletkama počelo je 1850.god. Uzgajao se veliki broj papiga, te su uspjeli ovu papigu aklimatizirati i uzgojiti u udomaćenim uvjetima, tako da su skoro sve potrebe za njima podmirivane iz udomaćenog uzgoja u Europi. (Jurišić 2004.,Matošić 2004.)

Danas australske papige zauzimaju gotovo 80 % od uzgoja svih ptica na svijetu, a papiga tigrica je na drugom mjestu po omiljenosti među kućnim ljubimcima, odmah iza psa. Uspješnost u osvajanju svijeta mogu zahvaliti svojoj prilagodljivosti, temperamentnosti, lakom pripitomljavanju, jednostavnom držanju i prehrani, te raznobojnoj paleti boja svoga perja. (Jurišić, 2004.)

2. SISTEMATIKA

Slika 1: Porijeklo *Melopsittacus undulatus* (www.en.wikipedia.org/wiki/Budgerigar)

Papiga tigrica porijeklom je iz Australije (sl.1), a latinsko ime joj je *Melopsittacus undulatus.* To je najrasprostranjenija i jedina vrsta australskog roda Melopsittacus. Rod Melopsittacus pripada razredu Psittocidae koji spada u red Psittaciformes. U red Psittaciformes spada oko 372 različitih vrsta papiga raspoređenih u 86 rodova koje su rasprostranjene u toplim i tropskim područjima. Nekoliko vrsta papiga nastanjuje umjerenu južnu hemisferu, no najveća raznolikost papiga se nalazi u Australiji i Južnoj Americi. Papigu tirgicu je prvi put opisao George Shaw 1805.god., a validno ime joj je dao John Gould 1840.god. Ime roda dolazi iz grčkog Melopsittacus i znači "muzikalan" papagaj, dok je ime vrste undulatus latinski naziv za valoviti uzorak. Osim vrste *Melopsittacus undulatus* postoje još dvije podvrste *M. undulatus intermedius* koja pretežno živi u sjevernim dijelovima Australije i *M. undulatus palliceps* koja nastanjuje zapadne dijelove kontinenata. Prije se smatralo da je tigrica veza između rodova Neophema i Pezoporus temeljena na prugavosti perja. Međutim, nedavne filogenetske studije pomoću DNA sekvenci svrstavaju tigrice vrlo blizu potporodici Lorrinae i plemenu Cyclopsittacini. (Matošić 2004., http://en.wikipedia.org/wiki/Budgerigar)

Tablica 1: Sistematika *Melopsittacus undulatus*(preuzeto i prilagođeno iz www.en.wikipedia.org/wiki/Budgerigar)

Carstvo: Animalia
Koljeno: Chordata
Razred: Aves
Red: Psittaciformes
Porodica: Psittacidae
Potporodica : Psittacinae
Rod: Melopsittacus, Gould, 1840.
Vrsta : *Melopsittacus undulatus* (Shaw,1805.g.)

3 . MORFOLOŠKA GRAĐA

Glavna karakteristika svih ptica je sposobnost za let. Zbog te sposobnosti tijelo ptica je u potpunosti prilagođeno letu, sve prilagodbe su u cilju da tijelo postane lakše. Prednji udovi su se s vremenom preobrazila u krila, koja na sebi imaju letna pera. Perje služi kao izolacija za očuvanje tjelesne temperature, koja više ne ovisi u potpunosti o temperaturi okoline, za prepoznavanje vrsta, a isto tako i za prepoznavanje mužjaka i ženki, te za udvaranje i parenje. Kosti (sl.2) su lagane, pneumatične, povezane s dišnim organima kako bi se let olakšao. Mišići koji pokreću krila su vrlo snažni, smješteni na prsnom košu i čine gotovo polovicu tjelesne težine. Let zahtijeva veliku, brzo dostupu količinu energije, te stoga imaju visok metabolizam, visoku tjelesnu temperaturu, brzo kucanje srca i malu akumulaciju masti. Njihova težina iznosi 30 – 40 grama, dok njihova dužina iznosi 18 cm. Zato jer su izgubile prednje ekstremitete, kljun je preuzeo mnoge funkcije od držanja, trganja, ljuštenja sjemena, lovljenja plijena i slično. (Vibiral 2000.)

Slika 2: Kostur tigrice (www.biolib.cz)

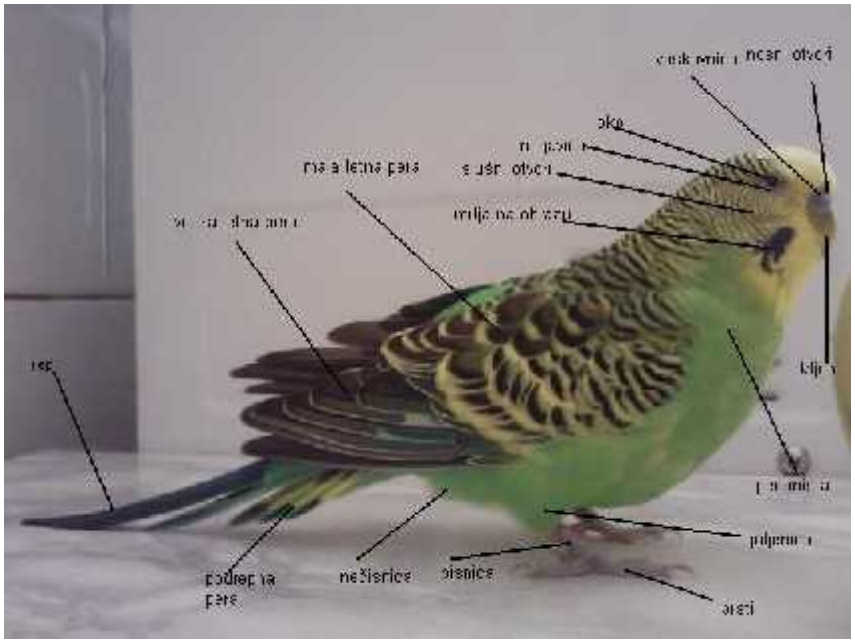
Slika 3: Mlade tigrice (www.birdaday.com)

Kod mlade tigrice (sl.3) uočavamo niz paralelnih crnih linija koje počinju s prednje strane od kljuna i šire se preko cijele glave prema leđima. Po tim linijama koje nalikuju na tigrove šare na krznu, papigice su i dobile ime u hrvatskom jeziku, po kojem su najčešće poznate. Mlade papige tigrice se prvi puta počnu mitariti u dobi od 3 ili 4 mjeseca što će ovisiti o sezoni u kojoj su se izlegli, te se gube crne linije i izrasta jednobojno žuto perje. Kod uzgojenih oblika boja tog perja može biti bijela ili siva, što zavisi o dominatnoj boji ptice. Hladno vrijeme odgađa mitarenje i ako se ptica izlegne u jesen i hladno je, mitarenje se može odgoditi i do proljeća. Mitarenje se obično događa jednom godišnje i traje i po nekoliko mjeseci, a mogu ga ubrzati ili usporiti nagle promjene u temperaturi okoline. Repna pera se najčešće mijenjaju u proljeće i u jesen. (Vibiral 2000.)

Tigrice najčešće imaju zelenu, žuto, plavu, bjelu i sivu boju kao dominantnu (sl.4). Zbog tog velikog broja boja križanjem je moguće dobiti nevjerojatan broj kombinacija, pa jedna ptica može na sebi nositi tri, četiri ili više boja. Kod zelene tigrice stražnji dio glave, stražnji i bočni dio vrata i krila prošarani su crnom i žutom bojom. Šare na perju su uže na glavi i postaju sve šire na području krila. Ostatak tijela je svijetlo zeleni. Obrazi ptice i prednji dio glave su žuti. Područje vrata okružuju tri mala okrugla pera crne i tamnoplave boje na svakoj strani grla. Kod mladih ptica ta su pera mutne i slabije izražene boje ili ih nema. Nakon mitarenja dobivaju intenzivniju boju, a sa godinu dana starosti ptica dobiva konačnu boju. Leteća pera i repna pera su tamno zelena i modra. Kljun i noge ptice su svjetlo sivi. Mlade ptice imaju noge svijetlije, roze i to je jedan od pokazatelja starosti ptice. Na nogama postoje dva para prstiju koji su nasuprotno raspoređeni i vrlo gibki s vrlo oštrim noktima na kraju. Takav nasuprotni raspored prstiju, dva naprijed i dva nazad i oštri nokti daju ptici vrlo dobre penjačke sposobnosti po svim vrstama grana. Kljun je zašiljen i zakrivljen i ima više namjena. Gornji dio kljuna prekriva donji dio kljuna što ptici omogućava da vrlo efikasno ljušti sjemenke. Nezavisno o kombinaciji boja, mužjak odrasle ptice ima plavu (sl.5), tj. svjetlo plavu voštanicu. Ženka odrasle ptice ima bijelu, svijetlo smeđu ili smeđu voštanicu. To je jedan od sigurnih pokazatelja spola, jer boja

Slika 4: Kombinacije boja papiga tigrica (www.imagecache6.alloposters.com)

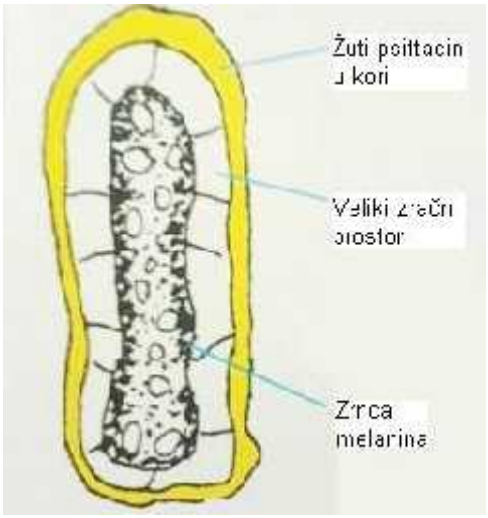
Slika 5: Zoografija tigrice (vlastita fotografija)

perja ne određuje spol kao kod nekih drugih vrsta papiga. Mlade ptice imaju područje voštanice nježno ružičasto s tek laganim naznakama buduće boje, plave ili bijele. Pravilna procjena spola moguća je nakon prvog mitarenja. Tada ptica dobije intenzivnu boju perja. Kod mlade tigrice cijelo oko je crne boje i ne može se uočiti zjenica oka. Kod ptice starije od šest mjeseci područje oko zjenice je bijelo, a neoperjani prsten oko oka sive boje.. Tigrice imaju oštar vid jer ih u prirodi često napadaju razni grabežljivci iz zraka. Isto tako dobro razlikuju boje što im pomaže u prepoznavanju neprijatelja i hrane. Jezik je dosta velik i mesnat, te služi za prebacivanje sjemena u pravi položaj za ljuštenje. Debljina i oblik jezika omogućuje papigama oponašanje govora i drugih zvukova. Ptice nemaju zube, te zato ljušte sjemenje prije nego što ih progutaju i tako progutano sjemenje dolazi u želudac gdje se mrvi. Proces mrvljenja potpomognut je pijeskom i malim kamenčićima koje ptice gutaju kada mogu. (Vibiral 2000.)

3.1. Zelena boja perja kod papiga

Sve ptice, osim rijetkih iznimaka, imaju perje lijepih boja. Toliki broj boja i njihovih kombinacija samo priroda može ostvariti. Među svim tim bojama kod dosta vrsta ptica ne postoji zelena boja perja. Međutim, papige se posebno odlikuju zelenom bojom perja. Kod niti jedne vrste ptica nema toliko vrsta zeleno obojanih, kao kod papiga. (Matošić 2004.)

Duncker je 1929. godine objavio rezultate svojih istraživanja o nasljednim osobinama uvjetovanim bojom kod papiga. On je proučavao perje i boju perja, te je došao do nevjerojatnog saznanja da kod papiga ne postoji zelena boja perja. Postavlja se pitanje kako je to moguće. Nedvojbeno je da postoji mnogo vrsta papiga koje imaju perje zelene boje, međutim ta zelena boja nije prisutna kao jedinstvena boja, već nastaje mješanjem žute i plave. Ta pojava je mnogo jasnija kada se sastav pera promatra pod mikroskopom. Pod mikroskopom su vidljivi različiti slojevi pera (sl.6). Izvana se prepoznaje jedan žuto obojani sloj, više ili manje bez strukture, koji se naziva sloj kore. Tu žutu boju izaziva psittacin. Psittacin ne izgrađuje sama ptica, nego se on dobije hranom i putem krvi dolazi u perje koje raste. On u procesu orožnjavanja dolazi u tvar za

Slika 6: Tipična građa zelenog pera (preuzeto iz Taylor & Warner: Genetics for budgerigar breeders)

orožnjavanje u perju. Na taj način je uskladištavanje psittacina moguće samo za vrijeme razvoja perja. Na mikroskopskoj slici se također vidi da se ispod sloja kore nalazi sloj stanica. Pojedine stanice su provučene radijalnim, vrlo finim zračnim žilicama, u sredini kojih se nalazi veliki zračni prostor. Stijenke stanica su podebljane. Unutar se nalazi središnji dio jezgre pera, čije su stanice ispunjene melaninom. Melanin nastaje od proizvoda bjelančevina vlastitog tijela. Plava boja se ne može naći pod mikroskopom. U perju nema nikakve druge boje osim psittacina u sloju kore. Ovdje se ne radi o pravoj boji, nego o strukturnoj boji koju izazivaju optički procesi, tj. procesi konstruktivne interferencije. Takvu boju pokazuje npr. nebo koje, kao što je poznato, ne sadrži plavu boju. Dakle, u perju papiga nalazimo žutu boju i strukturnu plavu boju. Obje ove boje zajedno čine da perje izgleda zeleno (sl.7). Zelena boja nije, stoga obilježje, nego nastaje iz obilježja žute i plave boje. (Matošić 2004., http://pebsi.webs.com/articles.htm)

Slika 7: Perje zelene tigrice (www.lamsmith.live.com)

4. EKOLOGIJA PAPIGE TIGRICE U PRIRODI

Papige tigrice po prirodi selice, nastanjuju čitavu Australiju, osim obalnog područja. Prirodna staništa su joj otvoreni travnjaci, suho drveće, bodljikavi grmovi i tereni dobro zarasli u šikaru, kao i otvoreni šumarci, te savane sa akacijama i eukaliptusom. Zadržava se i na agrikulturnim površinama. Obično nije naseljena uz vodene tokove i riječne obale. (Matošić 2004., Vibiral 2000.)

Tigrica je papiga jata. Jata (sl.8) mogu biti različite veličine, pa tako mogu brojati između 20 i nekoliko stotina ptica. Moguća su i ogromna jata od 25 000 papiga pa i više. One se stalno sele u potrazi za hranom. Ako se preplaše, čitavo jato uzleti te kruži nepravilno i s čestim promjenama smjera, a

Slika 8: Jato tigrica (www.ozimages.com.au)

nakon nekog vremena sleti na zemlju na sigurnoj udaljenosti od drveća. (Matošić 2004.)

Tigrice su snažni, spretni letači (sl.9) i usklađeno polijeću i slijeću i u tako velikim jatima. Svaka ptica ima svoje mjesto u jatu po svom hijerarhijskom položaju. Tigrice su mirne papige koje se rijetko međusobno svađaju i prepiru. Ujutro najprije posjećuju lokve s vodom, a tek onda odlaze na hranilišta. Za vrijeme hranjenja slijeću na tlo, a noću spavaju na niskom drveću ili grmovima u blizini izvora vode. Svake noći mijenjaju mjesto spavanja. Uglavnom se bude prije zore glasnim cvrkutanjem i dozivanjem, a prvi put se hrane izlaskom sunca. Hranu traže gotovo cijeli dan, ali dva perioda, ujutro i kasno popodne, predstavljaju vrhunac hranjenja. Vrlo dobro zadržavaju vodu i piju kada je vrlo vruće i suho. Kada piju zaranjaju cijelu glavu u vodu i tako se osvježavaju. Vruće popodnevne sate provode odmarajući se u hladovini lišća drveća. Poslije podne opet odlaze na terene gdje se hrane. Prije zalaska sunca, jato se smješta na stablo na kojemu će noćiti. U sumrak su također vrlo glasne, cvrkuću i glasaju se prije nego se namjeste na položaj za spavanje. Hrane se na zemlji i nisu plašljive. Može im se približiti i na malu udaljenost, te vidjeti kako se hrane zajedno sa domaćom stokom po poljima ili piju uz potoke i umjetne bare. Jato tigrica pije vrlo brzo (sl.10). Po ponašanju su skitalice, ali se naviknu na određene pravce. Preferiraju sjevernu Australiju za vrijeme hladnih zimskih mjeseci, a južne predjele za vrijeme vrućih mjeseci. Tigrice su pojedinačno tihe ptice, ali veoma bučne u jatu. Glasanje im se sastoji od devet različitih zovova. (Matošić 2004.)

Slika 9: Tigrica u letu
(www.agriculturenews.net)

Slika 10: Jato na pojilištu
(www.ozimages.com.au)

Razmnožavanje se ostvaruje tokom cijele godine i to u svim staništima, ali ipak preferiraju period između kolovoza i siječnja u južnim područjima, te od lipnja do rujna u sjevernim. Iako kada imaju mnogo hrane na raspolaganju, aktivira se njihov nagon za razmnožavanjem i tada u kratkom vremenu dođe do fizičkih promjena. ”Zaljubljeni” mužjaci povećavaju svoju voštanicu, koja postaje plavkasta do smeđa. Jajnici se kod ženki za vrijeme

razmnožavanja povećavaju. Ne gnijezde se u kolonijama, iako se ponekad može naći i nekoliko parova na maloj udaljenosti. Gnijezda rade u rupama grana živućih ili suhih stabla. Također vole stabla u blizini vode i rupe u telefonskim stupovima ili ogradama. Gnijezdo je uvijek u blizini ulaza u rupu, ali ipak najmanje 25 cm duboko. U gnijezdo na dno stave male komadiće drva, skoro prašine, koja ostaje od proširivanja rupe. Ženka obično položi 4 do 5 jaja, ali nekada i više od 9 jaja, dimenzija 18,6 x 14,2 mm. Mladi su čučavci (nidicoli) i imaju dugi period ovisnosti, te složen proces imprinta. Inkubacija jaja traje 17 dana. Ženka leži sama na jajima, a mužjak je hrani. Period potpunog operjavanja mladih traje 5 tjedana. Kod mladih je nakon napuštanja gnijezda prisutan veliki mortalitet. Roditelji mlade papige hrane još 5 dana nakon napuštanja gnijezda, a onda ih čak prisiljavaju da se osamostale. Mladi potpuno odrastu s 8 do 9 mjeseci i sakupljaju se u jato, a odrasli se često počnu ponovno razmnožavati. (Matošić 2004.)

U prirodi dominantna boja ptice je zelena (sl.11) i uglavnom je manja od uzgojenih primjeraka. Prosječna dužina života papiga tigrica ovisi o njihovoj prehrani, kondiciji i drugim čimbenicima, a najčešće prožive od 10 do 14 godina. (Jurišić 2004.)

Slika 11: Dominantna boja tigrice u prirodi (www.oiseaux.net)

5. PREHRANA U PRIRODI

Raznolika hrana koja zadovoljava sve potrebe organizma je jedan od osnovnih uvjeta zdravog i dugog života tigrice. Papige tigrice nisu naročito izbirljive, te im se prirodna ishrana sastoji od sjemenki (sl.12) svih trava koje dozrijevaju. Također jedu i manje insekte ako su im dostupni i mladice novo izraslih trava i biljaka, plod eukaliptusa, te neke vrste voća (sl.13) poput jabuka, trešnji, ananasa, manga, papaye, banane i dr.. Jaku simpatiju pokazuju i prema sjemenu divljeg prosa, ne praveći razliku između sitnih i krupnih zrna. Utvrđeno je da jedu sjemenke promjera između 0,5 i 2,5 mm, te teške između 0,3 i 1,3 mg. Dnevno konzumiraju više od 5 grama sjemenja, od čega polovinu pojedu ujutro, a polovinu poslijepodne. Isto tako količina hrane se mijenja u skladu s periodom godine, te aktivnošću papige. (Matošić 2004.)

Slika 12: Sjemenke (nepoznati izvor)

Možemo razlikovati nekoliko perioda u godini u životu svake papige: period preživljavanja, period mitarenja, period parenja i nošenja jaja, period ležanja na jajima, period othranjivanja mladih. U svakom od ovih perioda aktivnost organizma je različita. Različito je i njegovo trošenje, odnosno utrošak energije, pa je sasvim jasno da su različiti i prehrambeni zahtjevi. Period preživljavanja je vrijeme kada papige imaju najmanju potrebu za visoko energetskom prehranom. Slično je i u periodu ležanja na jajima. Ostali periodi traže znatno povećanu potrošnju energije koja se u organizmu može nadomjestiti jedino bogatijom, raznovrsnijom i kaloričnijom hranom. U periodu othranjivanja mladih višestruko se povećava potreba i potražnja za visoko kvalitetnom hranom. U tom periodu hrana koju pojede matični par ne služi samo njima, nego i određenom broju mladih u gnijezdu. (Matošić 2004.)

Slika 13: Tigrice dijele voćku (www.itsnature.org)

6. DOMESTIFIKACIJA

Domestifikacija je proces razmnožavanja životinja u zarobljeništvu, zbog ekonomskog profita ljudske zajednice koja se u potpunosti brine o razmnožavanju, smještaju i prehrani tih organizama. Uključuje biološke i kulturološke procese koji se nastavljaju i danas. Domestifikacija je počela prije 10 000 –12 000 god. na srednjem istoku, ali istovremeno i u Kini, te istočnoj Aziji. Domestifikacija se može smatrati jednim od najdužih eksperimenata čovjeka i važnija je od bilo kojeg drugog odnosa drugih skupina životinja sa čovjekom. Za domestificiranje su potrebne određene osobine: da su socijalne, da budu prilagodljive (prehrana i uvjeti okoline), da se lako koriste za dobivanje raznih prozvoda, da se lako razmnožavaju u zarobljeništvu i da su snažno čoporativne. Ovi uvjeti bitni za uspješnu domestifikaciju, ali ujedno i ograničavaju broj mogućih vrsta.
(http://www.biol.pmf.hr/~vertebra/ZZ/zoologij.html#Predavanja iz Vertebrata)

Udomaćene papige su one koje se već toliko vremena drže i uzgajaju u udomaćenim uvjetima, kojima se znaju sve navike i potrebe prilikom razmnožavanja, te koje se bez ikakvih problema razmnožavaju u udomaćenim uvjetima. (Matošić 2004.)

6.1. Povijesni pregled

Držanje papiga u kućama ima jako dugu povijest. Raznobojnost, uz prirođenu nadarenost oponašanja zvukova iz okoline, odnosno ljudskog govora, oduvijek je privlačila čovjeka k papigama. Prve je papige u Europu, prilikom osvajanja Azije, donio Aleksandar Veliki, te je jedna velika azijska grupa papiga po njemu dobila ime. Držali su ih dugo i Rimljani i to uglavnom bogatija klasa, takmičeći se tko će ih bolje naučiti oponašanju ljudskog govora. (Matošić 2004.)

Otkrićem Australije počinje povijest papiga kao kućnih ljubimaca i to zbog njihova naglog uvoza u Europu. Atraktivnost i dostupnost australskih papiga, te velik uvoz koji znatno spušta cijenu, potiču popularizaciju papiga među nižim klasama. Viktorijansko doba budi zanos za životinjama, pogotovo pticama. Tako 1840. god. kraljica Viktorija šalje dvorskog ornitologa Johna Goulda u Australiju, te on sastavlja dotad najopsežniji, ali i najpotpuniji opis papiga, njihova načina života, prehrane i što je najvažnije prirodnog uzgoja. (Jurišić 2004.)

Prvi par tigrica iz Australije u Englesku je donio John Gould (sl.14) i prikazao ih u londonskome muzeju, te taj događaj možemo smatrati početkom masovnog udomaćivanja i uzgoja papiga. Razlog je ove relativno kasne popularnosti papiga, taj što one ne spadaju u ptice europske faune. Do njih je bilo teško i skupo doći. Veliki je broj prvih papiga, koje su donesene, uginuo zbog nepoznavanja njihovih životnih i prehrambenih navika. Kao što je poznato, ni jedna od 372 vrsta poznatih papiga ne živi u prirodi u Europi. Skoro sve papige potječu iz područja južne hemisfere, dok njihov manji broj živi na sjevernoj hemisferi. Potaknuti velikom potražnjom uzrokovanom zabranom izvoza iz Australije, uzgajatelji diljem Europe počeli su uzgoj papiga. Iako su prve papige tigrice uzgojene 1841. god., tek početkom 20. st. uzgoj papiga bilježi veliki uzlet. Budući da se vrlo lako uzgajala i razmnožavala, ubrzo se proširila po cijeloj Europi, najprije u Belgiju, Nizozemsku, Francusku i Njemačku, a kasnije i u Ameriku i Japan. Prve su tigrice u Hrvatsku došle 1910. god. iz Slovenije. Danas su gotovo sve papige na našem tržištu i uzgojene u Hrvatskoj. Kod nas je uzgoj papiga procvao tek 70-tih god. prošlog stoljeća. (Jurišić 2004., Matošić 2004.)

Slika 14: John Gould (www.birdresearch.dk)

U to je vrijeme uzgoj papiga tigrica bio vrlo unosan posao, no kako se njihov broj brzo povećao, njihova se cijena smanjivala i tako su postale dostupne velikom broju ljudi. U posljednjih pedeset godina papigica tigrica postala je najpopularniji pernati kućni ljubimac. Ta je mala papiga vesele naravi, brzo se pripitomljava, te je njena prehrana i držanje vrlo jednostavna. Moguće ju je držati i u stanovima, gdje ne postoje uvjeti za držanje drugih kućnih ljubimaca, jer ne zahtjeva veliki prostor. (Vibiral 2000.)

6.2. Uzgoj

Papige tigrice ne zahtijevaju osobit napor uzgajatelja pri uzgoju uz uvjet da imaju pravilne i pogodne uvjete. Pogodan smještaj uzgojnih parova jedan je od glavnih preduvjeta da bi uzgoj bio uspješan. Raznolika i bogata prehrana također je uvjet za podizanje potomstva. (Matošić 2004.)

Kod uzgoja papigica potrebno je paziti na srodstvo ptica. Uparivanje i parenje u bliskom srodstvu uvijek završava lošim ishodom i malformiranim potomcima. Takav uzgoj kod tigrica uzrokuje ugibanje mladunaca nakon petog dana, francusko mitarenje, sterilitet.

Najbliže srodstvo kod kojeg ne bi trebalo biti nikakvih malformacija je četvrto koljeno. Najzdravije, ali i brojnije papige dobivaju se iz uzgoja nesrodnih papiga iz šestog odnosno sedmog koljena. Sigurni znakovi uparenog para (sl.15) su: svakodnevno međusobno maženje, izmjena pažnje, međusobno čišćenje perja, pa i poneko parenje. Papige tigrice se mogu uzgajati tijekom cijele godine ako se zimi drže u toplom prostoru. Temperatura prostorije u kojoj se zimi uzgajaju ne bi trebala biti niža od 18 ^{o} C, a neophodna vlažnost je oko 50 %. Stimulaciju na razmnožavanje pospješuje viša temperatura zraka, duži dan, odnosno sunčeva svjetlost, te bogata i raznovrsna ishrana. Svjetlost stimulira protoplazmatsku aktivnost svih stanica u ptičjem organizmu, a osobito je značajan utjecaj svjetlosti na aktivnost hipofize. Svjetlosni faktor djeluje preko mrežnice, očnog živca i hipotalamusa na hipofizu na taj način da hormoni prednjeg režnja hipofize utječu na spolnu aktivnost i rast ptica. Iako su tigrice spolno zrele već s osam mjeseci, ne treba ih koristiti za uzgoj prije starosti od godinu dana kada tjelesno sazriju. Prvo leglo u pravilu uvijek propadne ili izvede samo jednog mladunca. (Jurišić 2004., Matošić 2004.)

Slika 15: Upareni par tigrica (www.creationwiki.org)

Slika 16: Tigrice u volijerama (www.commons.wikimedia.org)

Tigrice se mogu uzgajati sistemom kolonije u volijerama (sl.16) ili u uzgojnim krletkama, čime se postižu bolji uzgojni rezultati. Kod uzgoja u krletkama lakše se prati rodoslovlje koje je iznimno važno, kao i slijed mutacijskih boja. Isto tako se mogu uspješno uzgajati u koloniji u manjim volijerama s time da je potrebno svakom paru izvjesiti dva gnijezda kako bi se izbjegle svađe ženki pri odabiru gnijezda. (Jurišić 2004.)

Ptice u paru ne moraju se uvijek dobro slagati, pa im potomstvo često propada. Mužjak ne hrani ženku, pa se ona često diže iz gnijezda, zbog čega se jaja podhlade. Par može biti i neplodan, pa iako ženka nosi jaja, ona su neoplođena. Neoplođena jaja mogu se javiti kao posljedica prevelikog broja ptica u jednoj volijeri. Kod parenja ptica drugi mužjaci ometaju čin parenja. Tako se događa da je dio jaja oplođen, a drugi nije. Neoplođena jaja prepoznajemo tako da ih podignemo prema izvoru svjetla. Oplođeno jaje bit će tamnije i u

njemu će se nazirati konture zametaka i krvne žilice. Neplodnost kod mužjaka uzrokovana je pretjeranim masnoćama u hrani, pomanjkanjem kretanja, slabom kondicijom i parenjem u srodstvu. Najčešći problemi koji se javljaju u uzgoju mladih je taj da se mladi ne izlegu ili uginu unutar ljuske. Kod uzgoja u unutrašnjim volijerama, često je problem u nedostatku vlage. Isto tako razlozi zbog kojih su jaja neplodna može biti u premladom ili prestarom mužjaku ili ženki, nedovoljno pripremljeni par ili jednostavno par u kojem partneri ne odgovaraju jedno drugome. Ženka nese svaki dan po jedno jaje, a leglo se u pravilu sastoji od 4 do 6 jaja, iako ponekad i 9 jaja u gnijezdu nije rijetkost. Na jajima u pravilu sjedi samo ženka (sl.17), a mladi se izlegu nakon 18 dana. Kod brojnijih je legla u prvim danima velika razlika između rasta mladunaca (sl.18). No, nakon 5-6 tjedana, kada izlijeću iz gnijezda, gotovo su izjednačeni u rastu, jer je primijećeno da stariji mladunci višak hrane daju mlađima koji time nadoknađuju vrijeme izlijeganja. Nakon izlijetanja mladunaca oba roditelja ih hrane (sl.19) još desetak dana gurajući im u kljun poluprobavljeno sjemenje, nakon čega ih se treba odvojiti od roditelja jer je ženka u pravilu snijela nova jaja, a ponekad ih mužjak iz ljubomore zna i ubiti. Samo se starijim uspješnim parovima treba dopustiti da izvedu tri uzastopna legla, te im potom omogućiti odmor od 4 mjeseca, uz pojačanu prehranu. Veći broj uzastopnih legla uzrokuje iscrpljivanje parova, uzgoj lošeg i nezdravog potomstva, a ni ugibanje ženki nije rijetkost. Tigrice su iznimno plodne papige, pa nije rijetkost da dobar uzgojni par u tri legla podigne dvadesetak mladunaca (sl.20), što je veliki napor za ženku koja leže jaja, ali i za mužjaka koji neprekidno hrani ženku i mladunce, te zna u tri uzastopna legla prepoloviti svoju težinu. (Jurišić 2004., Vibiral 2000.)

Slika 17: Ženka sjedi na jajima (www.budgerigars.co.uk)

Slika 18: Izlijeganje mladunaca (www.forum.hr)

Slika 19: Briga roditelja o mladuncima (www.parrot-bird.com)

Slika 20: Mladunci (www.flickr.com)

6.3. Mutacije kod udomaćenih papiga tigrica

Tokom udomaćenog uzgoja papiga tigrica pojavio se veliki broj mutacija. Mutacije se nisu pojavile samo radi promjena životnih uvjeta, već su bile i rezultat selekcije. Prve mutacije zabilježene su 1872. godine u Belgiji i 1875. u Njemačkoj. U Belgiji se 1879. pojavila lutino mutacija, ali se nije dugo održala. U Engleskoj se lutino mutacija opet pojavila 1884. godine, ali se ni tamo nije dugo održala. Plava boja je prvi put prikazana u Engeskoj 1910. godine, a potom se pojavljuje 1921. u Francuskoj i Njemačkoj. Koliko su uzgajatelji i genetičari stručno radili s tigricama, najbolje pokazuje i slijedeći primjer: proučavajući zelenu, žutu i plavu boju, predvidjeli su pojavu bijele boje, što se i dogodilo 1920. godine. Najveći broj današnjih tigrica bitno se razlikuje u obliku, veličini, boji od divljeg australskog tipa. Dobivanje novih boja i dalje predstavlja posebnu atrakciju za uzgajatelje i ljubitelje papiga tigrica. (Matošić 2004.)

Kroz dugi period udomaćivanja i selekcije pojavile su se razne mutacije papiga. Tim mutacijama, ali i selekcijom te kombinacijama, dobivene su papige kakvih u prirodi nema. One zbog svojih osobina u prirodi ne bi ni mogle opstati. Mutacije mogu biti u boji perja, u obliku i strukturi perja (sl.21 i 22), te držanju. Slekcijom i kombinacijom postignute su i promjene u obliku i veličini, te još više potencirane i učvršćene promjene dobivene mutacijama. Kako je poznato po samoj definiciji, mutacija je slučajna promjena nasljednih osobina, te se ona ne događa samo prilikom uzgoja u udomaćenim uvjetima, nego se događaju i u prirodi. Međutim, svaka mutirana ptica koja se pojavi u prirodi vrlo teško opstane, jer je lakša meta mnogobrojnih predatora. Zbog nekih promjena, kao posljedica mutacije, one su uočljivije od normalnih primjeraka svoje vrste koje su se uostalom kroz mnoge generacije svojom bojom, oblikom i drugim karakteristikama najbolje prilagodile prirodi. Promjene mogu nastati i u strukturi perja, pa se ono može početi i kovrčati, te mogu nastati i u načinu rasta perja na glavi, te se ono formira u obliku kukme. Obje ove promjene, kovrčavost i kukmavost, nalazimo kod papiga tigrica. Tigrice su papige koje se dugo i najmasovnije uzgajaju u udomaćenim uvjetima, te su

Slika 21: Normalna plava tigrica idealno friziranih točaka na vratu (preuzeto iz Matošić 2004.)

Slika 22: Normalna plava tigrica nefriziranih točaka na vratu (preuzeto iz Matošić 2004.)

promjene kod njih najveće. Prva je mutacijska boja tigrica bila nebesko plava i spontano se pojavila već u prirodi. No, udomaćenim je uzgojem stvorena paleta novih boja. Osnovne nove boje su: albino bijela (sl.23), lutino žuta (sl.24), ljubičasta (sl.25), plava (sl.26), siva, žuta i izabel žuta. Sve osnovne boje uzgojene su i u nekoliko nijansi, a broj harlekin-šarenih papigica danas prelazi brojku 80.

Slika 23: Albino bijela tigrica (www.askmehelpdesk.com)

Slika 24: Lutino žuta tigrica (www.flickr.com)

Slika 25: Ljubičasta tigrica (www.birds.luthien-elf.nl)

Slika 26: Plava tigrica (www.flickr.com)

Uz prirodnu žutu masku na licu uzgojene su papigice s bijelom maskom ili bez maske.

Sve papige koje se nude na hrvatskom tržištu uzgojene su kod nas, te danas naši uzgajatelji ne zaostaju s uzgojnim uspjesima za svjetskim uzgajateljima. Mutacije kod papiga tigrica dijelimo na četiri osnovna tipa mutacije: dominantna, dominantna ali nepotpuna, recesivna nasljedna lutino obojene po spolu i recesivna. Dominantne boje su siva (sl.27) i zelena (sl.27), dok kod dominantnih, ali nepotpunih boja su tamni faktor.

Recesivne boje nasljedno lutino obojene po spolu su albino obojenost, cimetna obojenost i ljubičasta obojenost. Recesivne boje su žuta, bijela, plava i herlekin šarena. (Jurišić 2004., Matošić 2004.)

Slika 27: Dominantna zelena tigrica
(www.commons.wikimedia.org)

Tablica 2: Mutacije papiga tigrica

Normalne	Vrijedi za cimet- normal i sivokrilni- normal. Jednolika je boja tijela, crtež na glavi, obrazima, vratu, leđima i na krlima.
Žutolice	Tip 1: žuta maska i žuta repna perja Tip 2: nasuprot tipu 1, cijelo tijelo je prekriveno zagasito žutom bojom.
Žute i bijele	Nalaze se u svjetloj, srednjoj i tamnoj bojenoj skali. Traži se jednobojnost tijela, a točke i crtež su izblijeđeni.
Sivokrline	Boja tijela je oko 50% svjetlija od normalnih. Točke i crtež su sive boje.
Žute-bijele	-Lutino: imaju jako žutu boju po cijelom tijelu osim letnih i repnih perja, te obraznih fleka.
Opalin	Maska na vratu je sa šest podjednako velikih, okruglih, razmaknutih točaka. Od toga su dvije vanjske dijelomično prekrivene. Krilna pera su u boji tijela. U letu, u sredini na oko 1-2 cm javlja se bijela linija ravnomjerno s obje strane i stvara jedno krilno ogledalo.
Recesivno šarene	Maska može sadržavati od jedan do šest okruglih točaka. Crtež ptica je u različito velikim poljima, nepravilno podjeljen na tijelu i krilima, dijelom u boji tijela, dijelom žute ili bijele boje. Podjela boje: krila- ⅔ svijetla, ⅓ tamna; tijelo- ½ svijetlo, ½ tamno.
Australsko šarene	Maska na vratu je sa šest podjednako velikih, okruglih, razmaknutih točaka. Od toga su dvije vanjske dijelomično prekrivene. Boja u donjem dijelu tijela je različito poredana. Dio u boji tijela, dio u žutom ili bijelom. Podjela boje je otprilike 50:50. Boje ne prelaze jedne u drugu, već su strogo ograničene.
Špangle	Maska na vratu je sa šest podjednako velikih, okruglih, razmaknutih točaka. S vanjske strane crne ili smeđe,a unutra žute ili bijele boje. Fleke na obrazu su dijelom

	bijele. Temeljna boja donje strane tijela odgovara temeljnoj boji tijela.
Dominantne kontinentalne šarene	Maska na vratu je sa šest podjednako velikih, okruglih, razmaknutih točaka. Maska ispod grla do gornjeg dijela prsa prelazi u temeljnu boju. Rasvjetljena krila su na obje strane simetrična.
Leisving žute	Maska žuta, na vratu šest podjednako velikih, razmaknutih, okruglih, blijedosmeđih točaka. Temeljna boja donjeg dijela je žuta boja. Valoviti crtež na glavi, vratu, leđima i na krlima je blijedosmeđi na žutoj temeljnoj podlozi.
Leisving bijele	Ista kao i žuta, samo što je maska, kao i temeljna boja donje strane tijela, bijela.
Leisving opalin	Za njega vrijede boje kao i za opalina.
Australske žutolice mutacija 1	Cijela ptica je žuto prekrivena, tako da siva papiga kao mutacija 1, australsko žuto lice izgleda slično sivo zelenoj ptici.
Australske žutolice mutacija 2	Kod 2. mutacije žuta boja se koncentrira na masku i repna perja.
Falb	Crtež je kao kod normalne papige. Boja tijela je žuta ili bijela.
Falb opalin	Falb opalin spada u klasu opalina, te za natjecanje veže norme kao za opaline.
Žute i bijele tamnooke	Temeljna boja je slična lutino ili albino vrsti. Imaju tamne oči bez irisa. Kod žutih tamnookih, letna pera su žute boje.
Špangle s dvostrukim faktorom	Dvostruki faktor špangle su sasvim žute ili bijele ptice. Oči su tamne, imaju iris. Voskovnica je kao kod normalne ptice. Noge su joj tamnije nego kod žute i bijele tamnooke. Razmak kod očiju voskovnice i nogu pojavljuje se kod kombinacije s recesivnom šarom.

6.4. Standardna papiga tigrica

Uzgojni oblik ove tigrice stvoren je u Engleskoj. Sportski uzgajatelji dobili su dugogodišnjim odabirom, papigice s krupnijim tijelom, te s posebno utvrđenim i ograničenim bojama. Posljedica je bila izrada standarda i njegovo usvajanje. Na taj način su definirani svi zahtjevi kojima su morale udovoljavati tigrice da bi se mogle pojaviti na izložbama ptica, odnosno dobiti dobru ocjenu. U američkom uzgoju dobivena je i standard tigrica sa kukmom (sl.29), odnosno s nepravilnim rastom perja na vrhu glave, koja je i danas rijetka u Europi. Takav selekcionirani uzgoj počinje 1948.god., a službeno je priznat kao podvrsta papigice tigrice 1971. god., kada je znanstveno opisan. Ovaj razvoj od prirodne tigrice do standardne tigrice, odnosno do papige koja se sve više razlikovala od svog prirodnog pretka, nije bio nimalo lagan, niti brz. Na tome su radile generacije ornitologa, uzgajatelja i stručnjaka raznih profila. Tako je dobivena tigrica koja danas ima više od 24,5 cm dužine, masivnu i okruglu glavu, snažna i izbačena prsa, jednoličnu boju po čitavom tijelu uz točno definiranu nijansu, te uspravno držanje. Dobili su tigricu koja na prvi pogled odskače i plijeni pozornost u odnosu na nestandardne tigrice. Na taj je način standardna tigrica (sl.30) postala papiga sportskih uzgajatelja papiga za razliku od one druge tigrice koja je ostala papiga trgovaca ptica. Povećanje dužine, mase i općenito svih njenih proporcija uvjetovalo je promjenu njenog ponašanja i temperamenta, pa je takva standardna tigrica postala tromija, slabijih letnih osobina, te teže othranjuje mlade. Uspješan uzgoj i održavanje standarda iznimno su teški. Legla moraju biti malobrojna kako mlade ptice ne bi gubile na krupnosti, pa im uzgajatelji ostavljaju najviše tri jaja u leglu, a godišnje je dopušteno najviše dva legla. Standardi u najboljem slučaju godišnje izvedu samo šest mladunaca. Osnovne boje su identične onima kod papigica tigrica, a šareni primjerci su rijetki. Najcjenjeniji standardi su lutino žuta i olovno siva mutacija. (Jurišić 2004., Matošić 2004.)

Slika 29: Engleski standard tigrice s kukmom (preuzeto iz Jurišić 2004.)

Slika 30: Idealni izgled standardne papige tigrice (preuzeto iz Matošić 2004.)

6.5. Navike i ponašanje papiga tigrica u uzgoju

Slika 31: Udomaćena tigrica (www.scienceblogs.com)

U udomaćenim uvjetima tigrica (sl.31) je mirna, tiha, otporna, ali i brbljava papiga. Osjetljiva je na hladnoću, vlažno vrijeme i jake vjetrove. Brzo stječe povjerenje i može se držati grupno s ostalim predstavnicima svoje vrste ili ostalim malim papigama. Većina papiga tigrica se dobro i brzo pripitomi u relativno kratkom razdoblju. Naglašeni im temperament uz prirođenu druželjubivost i urođenu znatiželju omogućuje da se brzo i dobro približi čovjeku, te im pomaže da prebrode prvi strah od nepoznatog. (Jurišić 2004., Matošić 2004.)

Kod papiga koje su same kao kućni ljubimci (sl.32) postoji pravilo da jednog ukućana vole, ostale podnose, a goste ili ih podnose ili ih se boje. Takav su način ponašanja i prihvaćanja uzele iz prirode, te ga primjenjuju na obitelj jer jato je obitelj i mora se podnositi. Životni je odabranik samo jedan, a ostali su uljezi na njihovu teritoriju. Dokazano je da papige više vole i privrženije su ženi i djeci nego muškarcima. Najvjerojatniji je razlog tome što je viši glas kod žena sličniji njihovu glasanju. Sam postupak pripitomljavanja nije suviše kompliciran, ali zahtjeva vremena, truda i strpljenja. (Jurišić 2004.)

Slika 32: Tigrice kao kućni ljubimci (www.creaturesoasis.com)

Kada je papiga smještena u naš dom, treba joj ostaviti nekoliko dana da se navikne na nove uvjete i smještaj. Tijekom prilagodbe potrebno je ponavljati papigino ime što će biti važno naknadno kod učenja govora. Pravilan pristup ptici, najčešće određuje sama ptica, jer se nakon nekoliko dana navikne na mijenjane vode i hrane i našu prisutnost, te se ne boji bližeg kontakta s rukom. Slijedeći korak pripitomljavanja je stavljanje kažiprsta ruke u nivou njezinih nogu i laganog prijelaza iz kaveza na ruku (sl.33). Papigica ima svoja omiljena mjesta i kada ju pustimo uglavnom se zadržava na njima. Tigrica uživa biti slobodna, te se nerado vraća u krletku. Čim papiga ogladni, ona se sama vraća u krletku. Isto tako je uputno uvijek jednako tiho fućkati zato što je dobro da papiga prije nauči fućkati nego govoriti, jer

Slika 33: Pripitomljavanje (vlastita fotografija)

tako počne disati sličnije čovjeku, pa time kasnije lakše nauči oponašati govor. Prvi je znak da je razdoblje prilagodbe pri kraju kada papiga mirno sjedi na štapiću i promatra svakodnevne aktivnosti čišćenja krletke i hranjenja, te se tek tada može polagano pripitomljavati. Duljim se boravkom u obitelji one prilagode nama, našim navikama, te svakodnevnoj rutini obiteljskog života, a ponekad i gostima koji češće navraćaju u naš dom. Poprime dio našeg bioritma, ali zadrže dio i svog prirodnog. Kada obitelj spava, one spavaju, kada obitelj ruča, ona jede u svojoj krletki, a popodnevno je opuštanje dio svakodnevnice. Tako polagano, ali sigurno ona divlja papiga postaje članom naše obitelji, te se ponekad može uočiti i prava ljubomora papige prema određenom ukućaninu i obrnuto. Papige tigrice se mogu i dresirati, te mogu naučiti lagane trikove poput dodavanja loptice ili letenja sa štapa na štap, te poziva da nam slete na ruku. (Jurišić 2004., Vibiral 2000.)

Papige su svoju popularnost kao kućni ljubimci stekle prirodnom nadarenošću za oponašanjem zvukova (sl.34) koji ih okružuju. Naučiti papigu tigricu oponašati ljudski govor nije teško, ali zahtjeva trud i vrijeme. Samo pitoma papiga, koja se osjeća kao dio obitelji, može naučiti govoriti, odnosno poprimiti obilježja svojega jata. Papige u razdoblju svog života do jedne godine starosti najbrže i najlakše uče govoriti. Osim govora, brzo i dobro uče fućkanje i ostale zvukove koji joj se svide. Papiga tigrica može svladati oko 50 riječi i te riječi sama povezuje u ponekad vrlo smiješne rečenice. Lagano uči fućkati, te joj fućkanje ne predstavlja osobiti problem. Svakodnevno u doba najjače aktivnosti papiga, ujutro ili kasnije popodne, treba odvojiti barem tridesetak minuta i ponavljati papigi jednu do najviše dvije lagane riječi. Riječi koje se sastoje od dva ista ili slična sloga (koko, kiki) najbolje su za početak učenja. Takve se riječi lako izgovaraju i tigrice ih brzo svladaju. Ponavljanje tih riječi potrebno je i tijekom dana kada uočimo da nas papiga promatra i kada je zainteresirana. U početku naučena riječ će biti vrlo nečisto izgovorena kroz prirodno glasanje papige. Zato tu istu riječ treba ponavljati onoliko dugo koliko je potrebno da ju izgovori dobro i čisto bez primjesa cvrkuta. Ako je prva riječ izgovorena čisto i pravilno, papiga će i ostale riječi lakše i brže naučiti izgovarati. Kada papiga dobro izgovara nekoliko riječi, ona sama počinje birati nove koje najčešće čuje u svakodnevnom razgovoru ili one koje joj po melodioznosti najbolje odgovaraju ili su slične njezinu prirodnom glasanju, te ih sama postupno pročisti i izgovara pravilno. Tako će papiga

Slika 34: Komuniciranje tigrica (vlastita fotografija)

tigrica samostalno naučiti one riječi koje sadrže slova č,ć, ž i đ, te slogove ča, ću, ki i ko. (Jurišić 2004.)

Papiga tirgica može naučiti fućkati i zahtijevniju melodiju (sl.35), no za to joj treba dosta vremena. Za razliku od govora, kod učenja fućkanja korisiti se indirektna metoda učenja. Tijekom svakodnevnih poslova potrebno je fućkati zadanu melodiju, te ju papiga sluša i po nekoliko tjedana, te ju potom polagano počinje ponavljati. U početku su to tonovi koje je sama izabrala iz melodije, pa potom dijelovi melodije koji se upotpunjuju, sve dok ne počne ponavljati cijelu zadanu melodiju. (Jurišić 2004.)

Zbog navedenih osobina, papiga tigrica je postala najpopularniji i najomiljeniji pernati kućni ljubimac.

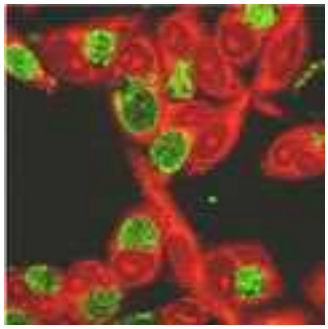
Slika 35: Pjevušenje naučene melodije (vlastita fotografija)

6.6. Zarazne i parazitske bolesti i liječenje

Prvi znaci bolesti kod papiga su smirenost,bezvoljnost i prestanak glasanja, a popraćeni su stalnim boravkom na jednom mjestu, kunjanjem ili čestim dugotrajnim spavanjem tako da je glava pognuta prema naprijed ili je između krila na leđima. Perje im je nakostriješeno, a anusno perje umazano izmetom jer je većina bolesti popraćena proljevom. Nekoliko dana prije oboljevanja papige žmirkaju ili imaju poluotvorene oči, te su iznimno mirne. Papige se liječe brzo i dobro ako im se odmah pruži odgovarajuće liječenje i tretman. Dobro reagiraju na sve antibiotike širokog spektra, kao i ostale lijekove za čovjeka. Nije ih uputno uspavljivati, jer nerijetko nakon narkoze stresno reagiraju i ugibaju od šoka. No operacije tumora i slična oboljenja moraju se provoditi pod narkozom, te uvijek postoji opasnost od postoperativnog šoka i gubitka papige. Oboljele papige koje imaju proljev važno je odmah utopliti, te potražiti veterinarsku pomoć. (Prukner-Radovčić i sur. 2006., Jurišić 2004.)

6.6.1. Klamidifiloza

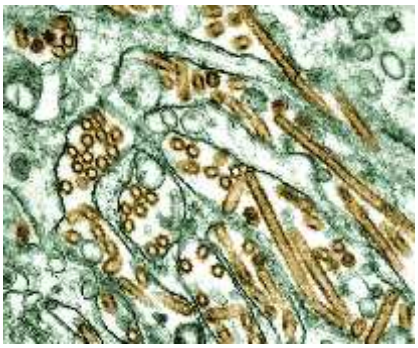
Klamidifiloza je zarazna bolest papiga koja se prenosi na ljude, a uzročnik joj je bakterija *Chlamydophila psittaci* (sl.36). Kada dođe do slabljenja ptičjeg organizma, dolazi i do pojačane sposobnosti uzročnika da izazove oboljenje pri prijelazu s organizma na organizam, te se na taj način stvaraju uvjeti za infekciju. Držanje velikog broja ptica u prostoriji pogoduje razvijanju bolesti. Inkubacija traje tri do petnaest dana. Ptice se inficiraju preko dišnih organa, parazita i oštećenih dijelova tijela. Infekcija preko kljuna je rjeđa. Bolest kod papiga ima akutni i subakutni tok s velikom smrtnošću, osobito kod mladih ptica. Bakterija napada sluznice dišnih organa, očiju i crijeva. Primjećujemo slijedeće promjene: poremećeno je opće stanje, disanje je ubrzano, otežano i popračeno hropcima. Javljaju se znaci pospanosti, apetit je smanjen ili izgubljen, perje je nakostriješeno i bez sjaja. Također se pojavljuje sivi ili zelenkasti proljev, upala očne spojnice, kašalj s iscjetkom iz nosnih otvora, mršavljenje i naposljetku ugibanje ptice. Bolesti se sprječava tako da se sumnjive, zaražene i bolesne ptice unište, te se izvrši temeljita dezinfekcija prostorije 2%-tnom natrijevom lužinom. Novo nabavljene ptice treba 3 tjedna držati u karanteni i davati im 600 mg klortetraciklina na 1 litru vode. (Matošić 2004., Prukner-Radovčić i sur. 2006.)

Slika 36: Bakterija *Chlamydophila psittaci* (www.aahealth.org)

6.6.2. Kuga peradi

Uzročnik ove zarazne bolesti je virus. Virus spada u obitelj Orthomyxoviridae, rod Influenzavirusa (sl.37), tip A, podtipovi H5 i H7. Mlade ptice su osjetljivije od odraslih. Zaraza se širi preko bolesnih i uginulih ptica, obuće, hrane te divljih ptica, naročito vrabaca.

Slika 37: H5N1 virus (www.cytokinestorm.com)

Ptice se najčešće zaraze od peradi, osobito kokošiju. Do infekcije dolazi preko dišnih organa, a i probavnim putem. Opće stanje papige je poremećeno. Javlja se potištenost, nakostriješenost perja, otežano disanje popračeno hropcima i sluz dišnog trakta, tečnost iz kljuna i nosa, te zelenkasti ili žuti proljev. Ako bolest duže traje, javljaju se i smetnje na nervnoj bazi, kao nekoordinirane kretnje vrata i glave, zatim grčevi i paraliza krila i nogu. Uginuće nastaje za nekoliko dana, ali ptice mogu spontano i ozdraviti. Da bismo spriječili ovu zaraznu bolest, papige treba držati daleko od peradi, bolesne ptice odvojiti, a putove širenja bolesti prekinuti. Dezinfekciju izvršiti 2%-tnom natrijevom lužinom. Postoji mogućnost cijepljenja mrtvim cjepivom, ali se uvijek treba posavjetovati sa veterinarom. Novo nabavljene papige treba prije puštanja u jato držati u karanteni mjesec dana. (Matošić 2004.)

6.6.3. Kolibaciloza

Bolest uzrokuje bakterija *Esherichia coli* (sl. 38 i 39) koja je veoma raširena u prirodi, a nalazi se u crijevima papiga. Naime u crijevima ima nepatogenih sojeva ovih klica. Ptice se inficiraju zagađenom hranom, vodom priborom i zrakom.

Slika38: *Esherichia coli* (www.student.ccbcmd.edu)

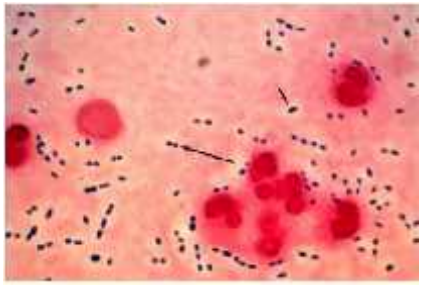

Slika 39: *Esherichia coli* (www.vestaldesign.com)

Nastanku bolesti pogoduje nemarno držanje ptica, loši higijenski uvjeti, deficitarna ishrana, hrana siromašna vitaminima, osobito A i B kompleksa, hrana suviše bogata bjelančevinama, transport i hladnoća, koji doprinose da ptičji organizam oslabi, a da bakterije istovremeno postanu patogene i izazovu oboljenje. Znakovi bolesti su pored poremećenog općeg stanja, gubitak apetita, groznica, ubrzano disanje, nakostriješenost, poluzatvorene oči, žeđ i

zelenkasta dijarea neugodna mirisa. Trbuh je otečen i zacrvenjen. Oko kloake perje je zaprljano od dijaree. Mladi u gnijezdu uginu odmah nakon izlijeganja ili poslije 2 do 3 tjedna. Po vanjskim znakovima teško je razlikovati kolibacilozu od kolere, te jedini sigurni način je bakteriološka potvrda u laboratoriju. Sprječava se odjeljivanjem zdravih od bolesnih ptica, te redovitim uklanjanjem izmeta i temeljitom dezinfekcijom. Liječenje se vrši antibioticima, tetraciklini, nitrofuranima (furazolidon) i sulfonamidima.
(Matošić 2004.)

6.6.4. Streptokoza

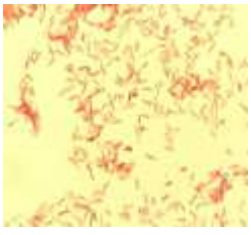

Slika 40: *Streptococcus pneumonae* (www.msevans.com)

Uzročnik ove bolesti su vrste bakterija *Streptococcus* (sl.40). Streptokoki imaju važnu ulogu u stvaranju apcesa, infekciji rana i nastanku oboljenja na zaliscima srca. Ptice se inficiraju hranom i vodom kontaminiranom izlučevinama bolesnih ptica, dišnim putem, a i preko rana. Bolest može biti lokalizirana na mjestu povrede, potrbušnici, zglobu ili je generalizirana, pa dolazi do trovanja krvi. Opće stanje bolesti je neveselost, povećanje tjelesne temperature, prestanak pjeva, gubitak apetita, jaka žeđ, a kod želučano crijevne lokalizacije žutozelenkasta dijarea neugodna mirisa, povećanje trbuha, punokrvnost crijeva i ostalih organa vidljiva kroz trbušnu stijenku. Ptice često jedu sve do samog uginuća. Kod mladih ptica dolazi do naglih uginuća. Bolest se sprječava odjeljivanjem bolesnih od zdravih ptica, neškodljivim uklanjanjem izmeta i uginulih ptica, te temeljitim dezinficiranjem prostorije. Najefikasnije liječenje je antibioticima (pencilin i tetraciklini), a može i sulfonamidima (sulfatiazol, sulfadimidin (sl.41), dimerasol) i nitrofuranima (furazodin). Dobro je sve preparate kombinirati i hraniti ptice lako probavljivom hranom, koju treba pojačati vitaminima. (Matošić 2004.)

Slika 41: Sulfadimidin (www.zecovi.net))

Slika 43: *Salmonella pullorum* (www.micronbio-systems.co.uk)

Slika 42: *Salmonella typhimurinum* (www.lookfordiagnosis.com)

6.6.5. Salmoneloze

Bolest uzrokuju bakterije iz grupe salmonela. Premda su gotovo sve salmonele sposobne izazvati infekciju i oboljenje kod papiga, ipak treba naglasiti da su *Salmonella typhimuruim* (sl.42) i *Salmonella pullorum* (sl.43) učestalije i opasnije, jer

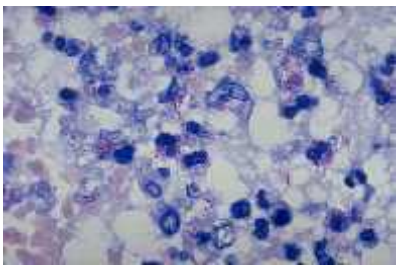
izazivaju infekciju i oboljenje. Inkubacija traje 3 do 5 dana, a bolest se prenosi kontaminiranom hranom i vodom, kontaktom bolesnih i zdravih ptica, preko jaja bolesnih ženki i izmetom kliconoša, te nametnicima. Svi štetni faktori, a u prvom redu deficitirana hrana (nedostatak vitamina A i bjelančevina), stvaraju predispoziciju za salmonelozu. Zbog salmoneloze mlade papige masivno ugibaju i često uginu iznenada bez vidljivih znakova bolesti. Kod akutnog oblika kao posljedice upale crijeva javlja se zelenkasta dijarea, grčevi, smanjen apetit i nakostrješenog perja. Kod odraslih ptica mogu se primjetiti vanjski znakovi bolesti poput nekontroliranih kretnji. Papige koje prebole bolest postaju kliconoše i predstavljaju stalnu opasnost za zdrave ptice, a preko svoga izmeta, u kojem se nalaze uzročnici, inficiraju hranu i vodu za piće. Pri lokalizaciju na zglobovima javlja se šepavost, što ima za posljedicu djelomični ili potpuni izostanak leta. Ptice uginu u izmučenom stanju. Uzročnik redovito napada jajnik, a infekcija se prenosi na jaje, što ima za posljedicu uginuće mladih još u embrionalnom razvoju. Dijagnoza se ne može postaviti na osnovu vanjskih znakova bolesti, nego na osnovu bakteriološkog nalaza u laboratoriju. Ako se sumnja na salmonelozu, treba bakteriološki pregledati izmet bolesne ptice. Kada se utvrdi postojanje salmoneloze, odmah treba odijeliti bolesne od zdravih ptica, pažljivo ukloniti uginule ptice i izmet, te izvršiti temeljitu dezinfekciju 3% - tnim formalinom. Neke salmonele su prenosive na ljude i radi toga dezinfekciji treba posvetiti posebnu pažnju. Prije samog pristupa liječenju, treba ukloniti štetne faktore, posebice kliconoše. Nitrofurani (furazolidon) za 12 do 14 dana i sulfonamidi (sulfodimidin i sulfadiazin) smanjuju gubitke i uklanjaju vanjske znakove bolesti. Antibiotici poput tetraciklina, duociklina (sl.44), kloramfenikola i neomicina su manje efikasni. Ako se lijekovi daju samo preko kljuna, ne mogu se uništiti salmonele koje se nalaze u unutrašnjim organima kao što su jetra, slezena, pluća, jajnici, testisi i zglobovi. Isto tako, ako se lijekovi daju injekciom, ne mogu se uništiti salmonele u crijevima. Najbolji se rezultati postižu kombiniranom terapijom. (Matošić 2004.)

Slika 44: Duociklin (www.vetconsulting.hr)

6.6.6. Tuberkuloza

Uzročnik tuberkuloze je bakterija *Mycobacterium tuberculosis* (sl.45). Zaraza se širi unošenjem bolesnih ptica među zdrave, zatim kontaminiranom hranom ili vodom, preko rana na koži, kao i dišnim putevima. Divlje ptice također sudjeluju u širenju zaraze. Zaraza se može

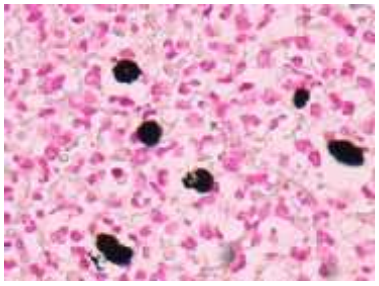

Slika 45: Bakterija *Mycobacterium tuberculosis* (www.univie.ac.at)

prenijeti i preko bolesnog čovjeka. Loši higijenski uvjeti držanja, njege i ishrane papiga igraju važnu ulogu u nastanku zaraze kao predisponirajući faktor. Bolest može biti godinama prekrivena, te se pojaviti iznenada. Papige koje su duže putovale, promijenile klimu, te koje su naglo promijenile hranu lakše podliježu oboljenju. Tuberkuloza je uglavnom kronična zarazna bolest, ali se javlja i u akutnom obliku. Kod akutnog oblika papiga smršavi, sluznica joj poblijedi, a može se javiti i drijarea. Kod kroničnog oblika primjećuju se slijedeći znakovi bolesti ovisno o lokalizaciji. Pri lokalizaciji na koži javljaju se čvorići (tuberkuli) prekriveni krastama na bazi kljuna, oko nosnog otvora, na očnim kapcima i na nogama, kao i ispadanje preja na glavi, dok pri lokalizaciji na zglobovima javljaju se otekline i šepavost. Kod lokalizacije na kljunu, ptica ne uzima hrani i stalno mršavi, a kod lokalizacije na probavnom traktu ptice dobivaju profuzne dijaree koje dovode do velike iscrpljenosti. Budući da je tuberkuloza zarazna boles koja se može prenijeti na ljude, sve papige oboljele od tuberkuloze treba uništiti, a prostorije dezinficirati kreolinom. (Matošić 2004.)

6.6.7. Pseudotuberkuloza

Uzročnik bolesti je gram - negativna bakterija *Yersinia pseudotuberculosis* (sl.46). Zaraza može imati brzi tok, pa za nekoliko dana nastupi uginuće. Ova zaraza je vrlo rijetka, a ptica se obično zarazi probavnim putem i preko rana na koži. Tok bolesti može biti akutan (uginuće za 1 do 2 dana), subakutan (uginuće tokom jednog tjedna) ili kroničan (uginuće za nekoliko tjedana). Zaraza može izazvati slične promjene kao i kod tuberkuloze. Opće stanje ptice je poremećeno. Ptica je nakostriješena, nevesela, ne jede, ne pije, teško diše, dobije žutozelenkastu dijareu, te iznenada ugine. Ako preboli opisanu fazu, onda se uzročnik lokalizira na jetri, slezeni, plućima, bubrezima, ispod kože, stvarajući siraste promjene i nekrotična žarišta na plućima. Za liječenje se preporučaju antibiotici širokog spektra (sulfadimidin). (Matošić 2004.)

Slika 46: *Yersinia pseudotuberculosis* (www.ispub.com)

6.6.8. Respiratorna mikoplazmoza

Mikoplazme su već dugi niz godina poznate kao važan uzročnik respiratornih bolesti. U papiga tigrica su u najvećem broju izdvojene *Mycoplasma gallisepticum* (sl.47), *M. synoviae* i *M. iowae*. Uzročnici ove bolesti se katkad nalaze kao pratitelji kroničnih bolesti dišnog aparata. Skoro uvijek su kroničnog

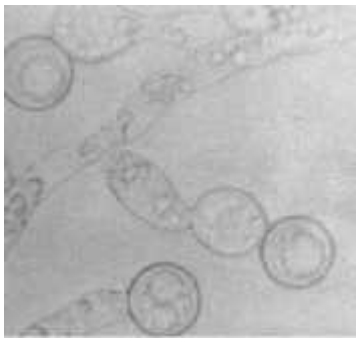

Slika 47: *Mycoplasma gallisepticum* (www.vu-wien.ac.at)

karaktera. Uzročnici stvaraju uvjete za sekundarno pojavljivanje drugih klica. Zaraza se prenosi hranom i priborom, a uvjeti držanja neosporno utječu na pojavu zaraze. Prenaseljenost, slaba ishrana, loše provjetravanje i hladnoća stvaraju predispoziciju za nastanak bolesti. Također se i druge zarazne bolesti mogu prethodno ili istovremeno pojaviti. Znakovi bolesti su otežano disanje, kihanje i šmrcanje, gubitak apetita, nosni i očni iscjedak, djelomično zatvaranje jednog ili oba oka i potištenost. Može nastati i iznenadno uginuće bez kliničkih znakova bolesti. Uginuća su obično mala. Na osnovu vanjskih znakova bolesti, sekrecijskog nalaza i labaratorijskog dokaza uzročnika iz nosnog ili očnog iscjetka, postavlja se dijagnoza. Pri dijagnosticiranju bolesti veliku poteškoću pričinjavaju druge bakterije ili virusi, koji mogu imati primarnu ulogu u nastanku bolesti. Radi sprječavanja i liječenja upotrebljavaju se antibiotici (kloramfenikol, gallimicin, tetraciklini, spiramicin - rovamicin) kao kapljice za nos, te nitrofurani (furazoidon) u vodi za piće, poput tylana koji se koristi 4 do 5 dana s pauzom od 8 dana, zatim ponovno 4 do 5 dana. Za čitavo vrijeme liječenja treba osigurati lako probavljivu, sadržajnu hranu, higijenske uvjete i povremeno vršiti dezinfekciju. (Matošić 2004.)

6.6.9. Oidiomikoza

Bolest izazivaju gljivice *Oidium albicans* (sl.48). Lokaliziraju se na sluznici usne šupljine i jednjaka. Ptice se zaraze hranom ili udisanjem. Slaba ishrana, osobito nedostatak vitamina kompleksa B može biti predisponirajući faktor u nastanku bolesti. Znakovi bolesti su potištenost, gubitak apetita, prestanak pjevanja, otežano gutanje i disanje, te mršavost. Bolest se može prepoznati po bijeložućkastim ili zelenkastim mrljama u usnoj šupljini, ždrijelu i jednjaku. Postupci za sprečavanje bolesti su higijenski uvjeti držanja, odvajanje zdravih od bolesnih ptica, te temeljita dezinfekcija. U vodi za piće treba davati modru galicu i to do 2 g na litru vode. Liječenje se provodi premazivanjem mrlja u ušnoj šupljini jod-glicerinom. Daju se i antibiotici (aureomycin (sl.49), amphotericin B, teramicin, nistatin), sulfonamidi, furani i modra galica. (Matošić 2004.)

Slika 48: *Oidium albicans* (www.medical-dictionary.thefreedictionary.com)

Slika 49: Antibiotici Aureomycini (www. hyperdrug.co.uk)

6.6.10. Lišaji

Slika 50: Plijesan roda Achorion (www. chestofbooks.com)

Uzročnik lišaja je plijesan iz roda Achorion (sl.50). Za bolest je karakteristično stvaranje mrlja na glavi iz kojih se razvijaju čvorići i krastice. Možemo je prepoznati po bjelkastim mrljama oko očnih kapaka, ušnih otvora i kljuna. Ako se pravovremeno ne liječi, bolest se širi na dio vrata i oko kloake. Perje gubi sjaj i glatkoću, a potom ispada. Ispalo perje je karakteristične žućkaste boje. Koža na tim mjestima odeblja, postaje suha i krastava. Ptice koje su oboljele od generaliziranog oblika imaju miris karakterističan za plijesan, mršave su i iscrpljene ugibaju. Kada se bolest proširi po čitavom tijelu, ptice treba žrtvovati. Krletke s pticama treba izložiti suncu. Treba izbjegavati vlažnost, te omogućiti provjetravanje i pristup sunčeve svjetlosti. Ako se na vrijeme liječe, ptice brzo ozdrave. U blagim slučajevima treba primijeniti na manjim tjelesnim površinama i dijelovima bez perja jod- glicerin, ali treba biti oprezan jer su ptice veoma osjetljive na jod. (Matošić 2004.)

6.6.11. Kokcidoza

Uzročnici su kokcidije iz roda Eimeria. Kod ptica se javljaju dva tipa kokcidija, koje napadaju prvenstveno mlade ptice, osobito pri prvom mitarenju. Odrasle ptice su otpornije i često su kliconoše. Inkubacija bolesti traje 10 do 12 dana. Ptice se zaraze zagađenom hranom ili vodom u kojoj se nalaze oociste (sl.51). Ptice ih s hranom unose u oranizam. U crijevu ptica se iz oocista razvijaju sporozoiti koji se dijele i postaju merozoiti, od kojih jedni postaju muške, a drugi ženske gamete. Nakon oplodnje stvaraju se oociste koje budu izlučene s fekalijama i kao takve su sposobne zaraziti ptice. Na taj način se ciklus ponavlja. Bolest se širi prometom ptica, preko ljudi i muha. Važno je naglasiti da oociste mogu izvan organizma živjeti čak i godinu dana, jer imaju veoma otpornu membranu. U početku nema znakova bolesti,ali kada se uzročnik dovoljno razmnoži, nakon infekcije javlja se zelenkasta ili čokoladasta dijareja jer uzročnik izaziva krvarenje u crijevima. Price prestaju pjevati, pospane su, apatične, klonule, imaju pojačanu žeđ, a perje im je nakostriješeno. Anemične su i mršave, a apetit većinom u početku bude sačuvan, ali se kasnije smanjuje do potpunog

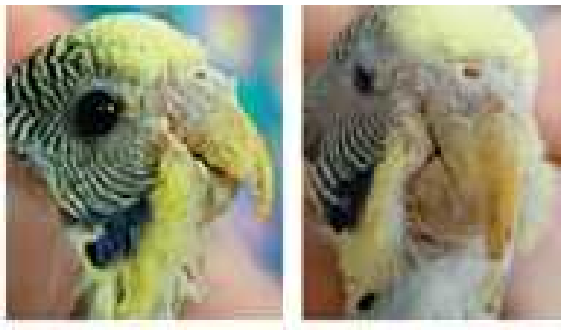

Slika 51: Oocista roda Eimeria (www. aquabulle.forumperso.com)

prestanka uzimanja hrane. Trbuh je otečen i modar, te se kroz trbušnu stijenku uočavaju zadebljana crijeva. Tijek bolesti je 4 do 6 dana, odnosno najčešće je kroničan. Bolest se sprječava stvaranjem optimalnih higijenskih uvjeta i treba onemogućiti hranjenje s poda, te svakodnevno uklanjati fekalije. Pod treba dezinficirati 3-5%-tnom otopinom kristalne soli u vreloj vodi, primijeniti kokcidiostatike i nitrofurane. Od lijekova koji se mogu upotrijebiti sulfonamidi (osobito sulfadimidin), nitrofurani, sami ili s antibioticima (tilozin, eritromicin). Sulfadimidin treba davati u vodi za piće i to 0,2% tokom 4 dana. Najčešće se liječenje ponavlja nakon 4 do 5 dana. Nitrofuranski preparati su kod papiga manje prikladni od sulgonamida, jer mogu izazvati sekundarne smetnje alergičnog karaktera. Osim lijekova stalno treba davati vitamine K, A, C i B kompleksa. (Matošić 2004.)

6.6.12. Šuga

Kod ptica susrećemo dvije vrste šuga: *Knemidocoptes mutans*, sitna okrugla grinja duga 0,2 – 0,5 mm, koja se pojavljuje na koži nogu i *Knemidocoptes laevis* var. gallinae, koja se pojavljuje na koži ispod perja. Bolest se širi dodirom. Sišući krv na donjim dijelovima nogu *Knemidocoptes mutans* izaziva upalu, javlja se i svrab, ali ne uvijek. Noge se deformiraju i pojavljuju se otekline i kraste. Tok bolesti ove vrste šuge je vrlo dug. *Knemidocoptes laevis* uzrokuje opadanje perja (sl.52). Najprije se pojavljuje na leđima, a zatim se širi na ostale dijelove tijela. Zbog posljedica upale, koža postaje crvena. Kasnije se pojavljuju ljuskave kraste i ispadanje perja. Nakon ispadanja perja koža postaje oštećena i brašnasta.

Slika 52: Tigrice oboljele od *Knemidocoptes laevis* (veterinarymedicine.dvm360.com)

Kod papiga se javlja najčešće na bazi kljuna i voskovnici, a zatim se širi po glavi. Kod šuge koja uzrokuje opadanje perja teško je primjenjivati lijekove. Pored ostalih lijekova, može se upotrijebiti sumpor u prahu i u ulju, s tim da treba paziti da prašak ne uđe u oči, nosnice, uho i kljun. Kod šuge na nogama liječenje treba započeti što prije, omekšavanjem kože parafinskim uljem ili 10% - tnom salicilnom mašću i premazivati je 3 tjedna akaricidnim mastima. Također se treba 0,2% - tnom vodenom otopinom alugana 1 do 2 puta dnevno natopiti krastice. Povremeno treba premazivati otopinom vitamina A + D radi regeneracije kože i stimulacije perja. Vitamin A treba davati na kljun, a otpalo perje treba spaliti. (Matošić 2004.)

6.6.13. Grinjavost (akariaza)

Uzročnik su grinje koje dolaze u dišne putove i zračne vrećice, a ta se bolest većinom javlja u jesen. Znakovi bolesti su astmatični napadi, kao otežano disanje, djelomični ili potpuni gubitak glasa, napadi kašlja s iscjetkom u kojem se mogu naći grinje, hropci, zatim nakostriješenost perja i pospanost. Za vrijeme napada, ptica može zbog gušenja uginuti. Kada napad prođe, ona se vraća u normalno stanje. Ako se ne liječi, može uginuti zbog izmorenosti, a oboljele ptice mogu godinama biti kliconoše. Roditelji napadnuti ovim nametnicima prenose bolest na mlade. Ukoliko se ne pristupi pravovremenom liječenju, bolest je neizlječiva. Novo nabavljene ptice treba držati i do mjesec dana u karanteni i za to vrijeme pratiti hoće li se kod njih pojaviti astmatični napadi. Ishranu treba pojačati vitaminskim preparatima (B kompleksa i vitamina K), osobito u kolovozu, rujnu i listopadu. Samo liječenje je vrlo teško, te primjena lijekova u obliku aerosola, mora se obaviti veoma oprezno. Budući da grinje mogu stvarati uvjete za sekundarne infekcije, antibiotike i sulfonamide treba upotrebljavati istovremeno u obliku aerosola. (Matošić 2004.)

6.6.14. Askaridoza

Uzročnik je parazit *Ascaridia galli* (sl.53). Razvojni ciklus ovog valjkastog crva je bez posrednika i parazitira u tankom crijevu. Ženka može izleći 2 000 do 3 000 jajašaca na dan. Bolest se prenosi jajima parazita koja napadnuta ptica izbacuje s izmetom. Mlade ptice su osjetljive nego odrasle. Od znakova javlja se slab apetit, nakostriješenost perja, dijarea, mršavljenje, malokrvnost, paraliza nogu, zatvor crijeva i na koncu uginuće. Liječenje se provodi davanjem piperazin adipat tablete ili praška, individualno kroz kljun, a to djeluje i na druge parazite. (Matošić 2004.)

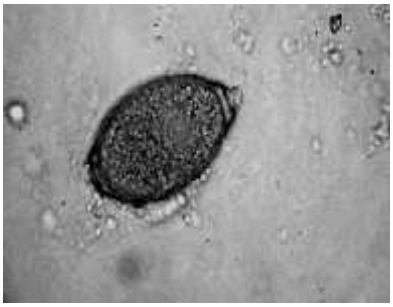
Slika 53: Parazit *Ascaridia galli* (www.sva.se)

6.6.15. Kapilarioza

Uzročnik je sitni crv dužine 1 do 2 cm iz roda Capillaria (sl.54 i 55). Parazitira u tankom i slijepom crijevu, pa jača invazija ovih parazita izaziva kroničan katar. Bolest se prenosi jajima koje izlaze s izmetom bolesnih ptica. Znakovi bolesti su gubitak apetita, mršavost, slabokrvnost, znakovi upale crijeva, živčane smetnje kao što su zakretanje glavom i vratom, te uginuće. Sprječava se osiguranjem higijenskih mjera ishrane, te neškodljivog uklanjana izmeta. Liječene se provodi Tetramisol hydrochloridom. To je rastvorljivi prašak koji se daje u hrani ili vodi za piće, uz dodatak vitamina K. (Matošić 2004.)

Slika 54: Odrasli crv roda Capillaria (www. stanford.edu)

Slika 55: Jajašce Capillaria sp. (www.scielo.org.ar)

7. SAŽETAK

Čovjek je od svojih prapočetaka pripitomljavao i držao životinje u svojoj blizini, pa je i tako papigica tigrica postala najpopularnija i najbrojnija papiga koja se drži u kućama. Iako je prva papiga tigrica došla u Englesku tek 1840.god., razmnožavanje papiga u krletkama počelo je 1850.god. Uzgajao se veliki broj papiga, te su uspjeli ovu papigu aklimatizirati i uzgojiti u udomaćenim uvjetima, tako da su skoro sve potrebe za njima podmirivane iz udomaćenog uzgoja u Europi. Danas australske papige zauzimaju gotovo 80 % od uzgoja svih ptica na svijetu, a papiga tigrica je na drugom mjestu po omiljenosti među kućnim ljubimcima, odmah iza psa.

U ovom radu izložen je kratki pregled o ekologiji tigrica, njihovoj prehrani u prirodnom okruženju, domestifikaciji, uzgoju, mutacijama koje se javljaju prilikom uzgoja, o navikama i ponašanju tigrica u uzgoju, te o bolestima i njihovu liječenju. Papige tigrice je lako uzgajati i uspješnost u osvajanju svijeta mogu zahvaliti svojoj prilagodljivosti, temperamentnosti, lakom pripitomljavanju, jednostavnom držanju i prehrani, raznobojnoj paleti boja svoga perja, te su zbog toga postali najomiljeniji kućni ljubimci.

8. SUMMARY

Ever since the prehistoric times, man has tamed animals and kept them close, so the budgerigar has become the most popular and most numerous type kept as a pet. Although the first budgerigar reached England just in 1840, breeding in cages began some ten years later. A large number of parrots were bred, and they were acclimatized and raised in domesticated conditions, so almost all of the needs for parrots were met from domestic breeding in Europe. Today Australian parrots take up almost 80% of all the birds in the world, and budgerigar come second to dogs when it comes to favorite pets.

In this work you will find a brief overview of the ecology of budgerigar, their feeding in the natural environment, domestication, breeding, mutations that emerge during breeding, their habits and behavior, diseases and their treatment. Budgerigars are easy to breed, and their success in conquering the world can be attributed to their adaptability, temperament, easy taming, simple diet and the incredible array of the colors of its feathers. Therefore, it is of no surprise it has become the favorite pet.

9. LITERATURA

Jurišić, S. (2004.): Papige u vašem domu. Meridijani, Samobor, str. 10 – 141

Matošić, D. (2004.): 135 vrsta malih, srednjih i velikih papiga. Marijan tisak, Split, str. 9- 448

Prukner-Radovčić, E. (2006.): Bolesti ptica kućnih ljubimaca. Veterinarski fakultet, Zagreb, str. 53, 60 – 93

Vibiral, Ž. (2000.): Papigica tigrica. Neron, Bjelovar, str. 5 – 76

www.aahealth.org

www.agriculturenews.net

www.aquabulle.forumperso.com

www.askmehelpdesk.com

www.biolib.cz

www.birdaday.com

www.birdresearch.dk

www.birds.luthien-elf.nl

www.budgerigars.co.uk

www.chestofbooks.com

www.commons.wikimedia.org

www.creationwiki.org

www.creaturesoasis.com

www.cytokinestorm.com

www.en.wikipedia.org/wiki/Budgerigar

www.flickr.com

www.forum.hr

www.hyperdrug.co.uk

www.imagecache6.alloposters.com

www.ispub.com

www.itsnature.org

www.lamsmith.live.com

www.lookfordiagnosis.com

www.medical-dictionary.thefreedictionary.com

www.micronbio-systems.co.uk

www.msevans.com

www.oiseaux.net
www.ozimages.com.au
www.parrot-bird.com
www.pebsi.webs.com/articles.htm
www.scienceblogs.com
www.student.ccbcmd.edu
www.sva.se
www.univie.ac.at
www.vestaldesign.com
www.vetconsulting.hr
www.veterinarymedicine.dvm360.com
www.vu-wien.ac.at